

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

Prin Hotărârea nr. 5 din 16 aprilie 2025, Curtea Constituțională a respins sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, ridicate din oficiu de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarele nr. 1-664/2019 și nr. 1-62/2023, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central, și a recunoscut constituțional textul „prescripția se va întrerupe dacă [...] persoana va săvârși o infracțiune” din articolul 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024. Nefiind de acord cu această soluție a colegilor mei judecători, am formulat următoarea opinie separată.

1. Autorul excepțiilor susține că prevederile contestate obligă instanța de judecată să constate întreruperea prescripției de tragere la răspundere penală a inculpatului **atunci când acesta a comis o infracțiune nouă, deși nu este pronunțată o hotărâre definitivă pe marginea acestei fapte**. Autorul afirmă că **până la pronunțarea** unei hotărâri judecătorești definitive, **operează prezumția nevinovăției persoanei acuzate**. Totodată, autorul pretinde că pentru respectarea prezumției nevinovăției în contextul normei contestate judecătorul ar trebui să aștepte pronunțarea unei hotărâri definitive în cazul infracțiunii comise mai recent și să se pronunțe ulterior cu privire la împlinirea sau la întreruperea termenului de prescripție. Pe de altă parte, în opinia autorului, această soluție ar încălca dreptul părții vătămate la judecarea procesului penal într-un termen rezonabil.

2. Examinând argumentele participanților la proces în ședința publică, Curtea a considerat că, de fapt, prin criticile sale, autorul sesizărilor a ridicat o problemă de interpretare și de aplicare a motivului de întrerupere a prescripției tragerii la răspundere penală, care ține de competența instanțelor de judecată și de competența Curții Supreme de Justiție (a se vedea HCC nr. 5 din 16 aprilie 2025, §§ 79-84). Din aceste considerente Curtea a constatat că textul contestat nu afectează articolul 21 din Constituție (*ibidem* § 87).

3. Cu titlu preliminar, consider necesar să menționez că filosofia politicii penale a statului în domeniul prescripției răspunderii penale are la bază principiul potrivit căruia după un anumit interval de timp stabilit de către legiuitor, în funcție de gravitatea infracțiunilor, statul renunță la a mai aplica o pedeapsă pentru fapta comisă. Astfel, se presupune că a intervenit „uitarea socială”, când nici fapta, nici făptuitorul nu mai sunt în conștiința publică.

4. Totuși o astfel de situație se datorează în multe cazuri faptului că prerogativa statului de a trage la răspundere penală persoanele vinovate nu mai poate fi pusă în operă dacă această acțiune nu este efectuată într-un anumit interval de timp. **Astfel, prescripția răspunderii penale poate fi calificată drept o formă de sancționare a pasivității organelor statului** (a se vedea HCC nr. 5 din 16 aprilie 2025, § 75).

5. Pentru a minimiza consecințele negative a acestei „pasivități”, pentru a spori eficiența protejării intereselor generale ale societății, a drepturilor persoanelor vătămate și a combaterii recidivei, **legislatorul a prevăzut în articolul 60 din Codul penal** mai multe mecanisme legale, între care, **și situația care conduce la întreruperea termenului de prescripție (a se vedea alin. (4) din acest articol).**

6. Astfel, până la redactarea Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, articolul 60 alin. (4) din Codul penal, care este contestat de autor, reglementa condițiile în care termenul prescripției tragerii la răspundere penală se întrerupe. **Prevederile contestate condiționau întreruperea prescripției tragerii la răspundere penală de constatarea faptului că persoana a comis o nouă infracțiune** pentru care este prevăzută pedeapsa cu închisoarea pe un termen mai mare de doi ani. Criticile autorului vizează neclaritatea acestor prevederi sub aspectul încălcării prezumției de nevinovăție în lipsa unei hotărâri definitive de condamnare referitoare la infracțiunea nouă comisă.

7. Totuși, din perspectiva acestor argumente, este necesar să menționez că articolul 21 din Constituție garantează principiul prezumției de nevinovăție, potrivit căruia orice persoană acuzată de comiterea unui delict este prezumată nevinovată până atunci când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

8. Sub acest aspect, în preambulul Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale se menționează că „[p]rezumția de nevinovăție ar fi încălcată în cazul în care declarațiile publice ale autorităților publice sau decizii judiciare, altele decât cele privind stabilirea vinovăției, se referă la o persoană suspectată sau acuzată ca fiind vinovată, atât timp cât vinovăția persoanei respective nu a fost dovedită conform legii. Aceste declarații și decizii judiciare nu ar trebui să reflecte opinia că persoana respectivă este vinovată. **Acest fapt nu ar trebui să aducă atingere actelor de urmărire penală care urmăresc să probeze vinovăția persoanei suspectate sau acuzate**, cum ar fi rechizitoriul, și nici deciziilor judiciare în urma cărora produce efecte o hotărâre suspendată, **cu condiția respectării dreptului la apărare. De asemenea, acest fapt nu ar trebui să aducă atingere hotărârilor preliminare de natură procedurală**, luate de autoritățile judiciare sau de alte autorități competente, **care se întemeiază pe suspiciuni sau pe elemente de probă incriminatoare**, cum ar fi deciziile privind arestarea preventivă, cu condiția ca aceste hotărâri să nu se refere la persoana suspectată sau acuzată ca fiind vinovată. Înaintea pronunțării unei hotărâri preliminare de natură procedurală, autoritatea competentă ar putea fi nevoită să verifice dacă există suficiente elemente de probă incriminatoare împotriva persoanei suspectate sau acuzate care să justifice hotărârea respectivă, iar hotărârea poate conține referiri la aceste elemente”.

9. Totodată, Curtea Europeană subliniază că principiul prezumției nevinovăției, garantat de articolul 6 § 2 din Convenția Europeană, se aplică și în cazul în care se

desfășoară în paralel două procese penale împotriva reclamantului. În astfel de cazuri, prezumția de nevinovăție se opune unui verdict privind vinovăția pentru o anumită infracțiune în afara procesului penal desfășurat în fața instanței competente, indiferent de garanțiile procedurale din cadrul procedurilor paralele și în pofida considerentelor generale de oportunitate. Astfel, luarea în considerare, în cadrul unui proces privind o anumită infracțiune, a faptului că un reclamant a comis o altă infracțiune care face obiectul unei proceduri paralele, este contrară dreptului reclamantului de a fi prezumat nevinovat în cazul celei de-a doua infracțiuni (*Kangers v. Letonia*, 14 martie 2019, §§ 60-61).

10. De asemenea, am observat că **incertitudinea juridică care provoacă formula contestată - „[...] prescripția se va întrerupe dacă [...] persoana va săvârși o infracțiune”** din articolul 60 alin. (4) din Codul penal în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024 din perspectiva respectării principiului prezumției de nevinovăție a fost demonstrată și în cadrul ședinței publice.

11. **De exemplu, în opinia sa, Guvernul** a susținut că prevederile în discuție corespund exigențelor calității legii și textul „[...] persoana va săvârși o infracțiune [...]” presupune existența unei hotărâri definitive de condamnare. Judecătorul care examinează cauza penală cu privire la comiterea primei infracțiuni trebuie să pronunțe o soluție în termenul de prescripție impus de legislator și să nu aștepte pronunțarea unei sentințe în cauza penală cu privire la cea de-a doua infracțiune comisă (a se vedea HCC nr. 5 din 16 aprilie 2025, § 54).

12. **Totodată, Procuratura Generală** a subliniat că prevederile în discuție sunt aplicabile nu doar la etapa judecării cauzei penale, ci și la etapa urmăririi penale efectuată de către procuror și, prin urmare, **acestea urmează a fi interpretate și aplicate în mod diferit, în funcție de etapa procesului penal.** Astfel, dacă la faza urmăririi penale se pune în discuție întreruperea termenului de prescripție pentru o anumită faptă prejudiciabilă, actul care ar produce întreruperea prescripției în opinia lor ar fi ordonanța de punere sub învinuire cu privire la cea de-a doua faptă comisă. În acest context, Procuratura Generală a menționat că ordonanța de punere sub învinuire se emite de către procuror atunci când există probe că persoana a săvârșit o infracțiune. **Dat fiind faptul că procurorul stabilește doar întreruperea termenului de prescripție** de tragere la răspundere penală pentru prima faptă comisă **și nu se pronunță asupra vinovăției persoanei pentru comiterea celeilalte fapte, nu se poate afirma că principiul prezumției nevinovăției este afectat.** Instanța de judecată are competența să constate vinovăția persoanei pentru ambele fapte comise (ibidem §§ 55-56).

13. Analizând textul contestat „prescripția se va întrerupe dacă [...] persoana va săvârși o infracțiune”, observ că acesta pune în discuție respectarea principiului prezumției de nevinovăție, odată ce îi obligă pe judecători să utilizeze în hotărârile lor un limbaj care afirmă vinovăția persoanei la comiterea infracțiunii noi. Așadar, consider că formularea contestată din legea penală în discuție **impune o constatare prematură a vinovăției persoanei în săvârșirea unei infracțiuni noi**, împiedică totodată aplicarea instituției întreruperii curgerii prescripției și, în consecință,

crează riscul afectării drepturilor părții vătămate și încurajează nepedepsirea recidivei ce este în defavoarea securității ordinii publice.

14. În acest sens, sunt relevante și considerentele Curții Europene potrivit cărora **trebuie făcută o deosebire fundamentală între afirmația că persoana este doar suspectată de comiterea unei infracțiuni și afirmația clară, care nu se bazează pe o hotărâre definitivă, că persoana a comis o infracțiune. Cea din urmă afirmație încalcă principiul prezumției de nevinovăție, în timp ce prima declarație a fost considerată, în repetate rânduri, drept compatibilă cu articolul 6 din Convenție** (a se vedea *Peltreanu-Villeneuve v. Elveția*, 28 octombrie 2014, § 32; *Ismoilov și alții v. Rusia*, 24 aprilie 2008, § 166; *Didu v. România*, 14 aprilie 2009, § 38; *Kurban v. Turcia*, 24 noiembrie 2020, § 52).

15. În consolidarea acestor considerente, rețin că la adoptarea Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, **legislatorul a avut în vedere, inter alia, identificarea prevederilor care generează interpretări neuniforme și a legiferat reconceptualizarea instituției prescripției privind tragerea la răspunderea penală. În special, a fost modificat articolul 60 alin. (4) din Codul penal prin stabilirea motivului unic de întreruperea prescripției – data înregistrării dosarului penal în instanța de judecată** (a se vedea Nota informativă la proiectul de Legii nr. 136 din 6 iunie 2024).

16. În această ordine de idei, Curtea urma să constate dacă norma contestată permite să fie identificat în limitele principiului nevinovăției momentul procesual de începere a întreruperii prescripției fie la etapa urmăririi penale, fie în faza examinării judiciare până la pronunțarea hotărârii definitive.

17. Mai mult, Legea nr. 136 din 6 iunie 2024, modificând articolul 60 alin. (4) în redactarea nouă doar pentru viitor (a se vedea punctul 15 menționat *supra*). În dispozițiile finale și tranzitorii (articolul IV alin. (2)) s-a stabilit că în cazul infracțiunilor sau contravențiilor săvârșite până la intrarea în vigoare a prezentei legi, calcularea termenului de prescripție se efectuează conform condițiilor și termenelor de până la intrarea în vigoare (din 7 iunie 2024).

18. Totuși, dreptul comparat demonstrează că în unele țări (Franța, Germania, România etc.) legislația penală prevede posibilitatea întreruperii curgerii termenului de prescripție în legătură cu efectuarea primelor acțiuni procesual penale în privința persoanei suspectate/acuzate în săvârșirea faptelor cu caracter penal.

19. În acest sens, este relevantă jurisprudența Curții Constituționale care, într-un caz similar, apreciind limitele aplicării prezumției nevinovăției de către o autoritate cu competența decizională, a reținut că nu este nevoie întotdeauna să se pronunțe cu privire la vinovăția persoanei acuzate de comiterea unei infracțiuni, dacă există vreun act procedural de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit sau de învinuit (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 9 din 26 martie 2024, §§ 46, 49). Consider că aceste considerente sunt valabile și în prezenta cauză.

20. Așadar, rezumând cele expuse *supra*, am ajuns la concluzia că soluția Curții Constituționale nu clarifică problemele abordate de autorul sesizărilor.

21. Prin urmare, consider că Curtea Constituțională urma să formuleze punctul

2 din dispozitivul Hotărârii în felul următor: „*Se recunoaște constituțional* textul „prescripția se va întrerupe dacă [...] persoana va săvârși o infracțiune” din articolul 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, *în măsura în care* se referă la existența unui act procedural de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț sau de învinuit în săvârșirea unei infracțiuni noi.”

Judecător al Curții Constituționale

Vladimir ȚURCAN

16 aprilie 2025